

VONDeLing

Nieuwsbrief van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 6- april 2013

Redactioneel

De winter heeft het dit jaar lang uitgehouden. Maar de lente komt, dat is zeker! Als alles in bloei staat, geniet er dan van, wees dankbaar dat je dat kunt en laat je er door bevragen: "Hoe maak ik dat ook in mij lente groeit, dat in onze scholen lente groeit!" Pasen 2013 is niet een gebeuren van één dag.

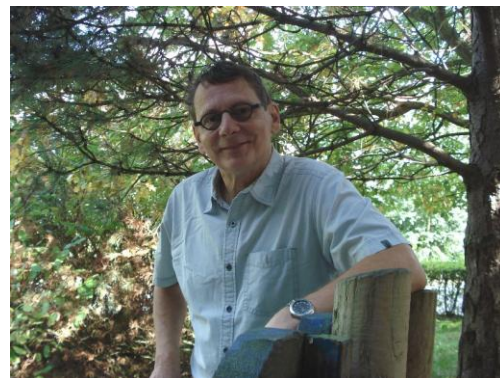
Ik ontmoet naar mijn zin te veel mensen, ook binnen het katholiek onderwijs, die zuchtend en klagend door het leven gaan. Er deugt niets, behalve zichzelf. Zij klagen over de tijd, de toestanden, de mensen van tegenwoordig. Men luistert beleefd, schudt het hoofd, beaamt zelfs, maar eigenlijk moest men antwoorden: "Ligt de fout ook niet bij jezelf?"

Binnenkort is het Hemelvaartdag. Jezus verdwijnt uit het zicht van hen die Zijn brandende liefde voor de mensen hadden gezien én Zijn brandende liefde voor God. Zij waren er bij toen deze liefde-naar-twee-kanten werd misverstaan door de leiders van het volk. En dan komt Pinksteren. Opeens krijgen zij de moed om de wereld te trotseren, moed om te getuigen van Gods grote daden. Zo is het begonnen, als een bruisende bergstroom. Die bergstroom werd in de loop der eeuwen een brede rivier. Een rivier is altijd minder boeiend en meeslepend dan een bergstroom. Het christendom heeft al lang niet meer dat frisse en verrassende van het begin. Pinksteren werd een feest, een gedenkdag.

Is de kracht van een brede rivier in haar geheel groter dan die van een bergstroom? Laten katholieken in het algemeen, katholieke scholen in het bijzonder, zich teveel meedrijven met de brede maatschappelijke rivier? Hoe komen we daar uit?

Met Pinksteren kwamen de leerlingen tot het besef dat de geest van Christus in hen was. Tot dan hadden zij God gekend als de Schepper van alle dingen. Zij hadden Hem werkzaam gezien in Jezus. Nu wisten zij Hem werkzaam in zichzelf. Dat gaf hen moed, vertrouwen, hoop en vreugde en dat verdreef de angst, de twijfel en de wanhoop. Alleen dan zal en kan katholiek onderwijs zijn unieke betekenis hebben, als het de moed en durf vindt om niet te wachten en toe te kijken op wat anderen over onderwijs beslissen, maar als het innovatieve van de bergstroom van Pinksteren bepalend wordt. Dat is een opdracht voor ieder katholiek schoolbestuur en schoolpersoneelslid, voor het vicariaat onderwijs, voor het VSKO, voor de bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs. Samen met jullie allen leef ik dan ook graag naar Pinksteren toe, niet als een feest, maar als een gebeuren.

Fons Uytterhoeven
bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs

Colofon

Elektronische
Nieuwsbrief van het
Vicariaat Onderwijs
Aartsbisdom
Mechelen-Brussel

Frederik De Merodestraat
18, 2800 Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)

Fax: 015 29 84 03

E-mail:

vic.onderwijs.mb@kerknet.be

Website:

www.kerknet.be/vic.onderwijs.mb

Versijnt een 4-tal keer per
jaar.

Redactie:

Fons Uytterhoeven

Guido François

Ver. Uitgever:

Fons Uytterhoeven

Inhoud:

Redactioneel	1
Actualia	2
Vieringen, conferenties	14
Personalía	22

Actualia

Ronde van schoolbesturen bijna afgerond

Het Diocesaan Comité van Inrichtende Machten (DCIM) en het Vicariaat Onderwijs van het aartsbisdom Mechelen-Brussel hebben de zeven voorziene etappes van hun 'Ronde van schoolbesturen' afgewerkt. Er komt op 16 april 2013 nog een achtste etappe bij om alle schoolbesturen die nog niet 'mee gereden hebben' alsnog die kans te geven.

Bij de Ronde van schoolbesturen in
Virgo Sapiens Londerzeel

Het was een hele opdracht maar de organisatoren zijn blij dat ze het gedaan hebben. Door het aartsbisdom in te delen in een zevental regio's en de boer op te gaan hebben we zo'n 250 schoolbestuurders kunnen bereiken met onze boodschap en hebben we ze de kans geboden met ons van gedachten te wisselen over eigenheid, schaalvergroting en de toekomst van scholengemeenschappen of andere grotere verbanden. Twee derden van de bijna 200 schoolbesturen basis- en secundair onderwijs hebben één of meer vertegenwoordigers gestuurd. De ongeveer zestig schoolbesturen die dat nog niet gedaan hebben, krijgen nog een ultieme gelegenheid op *dinsdag 16 april om 19.30u in het Don Bosco Onderwijscentrum in de Don Boscolaan 15 in Oud-Heverlee.*

Waarom dringen we zo aan op deelname? Omdat de schoolbesturen voor enorme uitdagingen staan en we niet graag wachten tot de overheid ons iets oplegt om samen na te denken over de toekomst en stappen te zetten om die veilig te stellen. Schaalvergroting is daarbij geen doel op zich, maar misschien een noodzakelijk middel.

Van (geheime) scholenassociaties tot scholengroepen

In een geheime nota die halfweg 2012 verspreid geraakte had de Minister van onderwijs al een visie ontwikkeld in verband met schaalvergroting van schoolbesturen tot *scholenassociaties*, mede om op die manier zijn plannen rond loopbaanontwikkeling van leerkrachten te kunnen realiseren. Op basis van die vertrouwelijke nota, die uiteindelijk ruim bekend geraakte, vonden er in de verschillende overlegfora in het VSKO en de Verbonden, heel wat discussies plaats. Het kostte de Vereniging van Inrichtende Machten van het Katholiek Onderwijs (VIMKO) heel wat vergaderingen om tot een consensusstandpunt te komen dat vertaald werd in acht uitgangspunten. We komen hier dadelijk op terug.

Nadat de oppositie enkele weken geleden een hoorzitting had gevraagd en verkregen over de -intussen door nieuwe versies al achterhaalde - plannen van de Minister, nam de Vlaamse Regering op 27 maart 2013 daarover een beslissing.

Scholen zouden zich volgens die maatregel tegen 2020 moeten verenigen in scholengroepen (van associaties is geen spraak meer). Die zouden onder één bestuur moeten komen en minimaal 2000 en gemiddeld 6000 leerlingen tellen, zonder een maximum. Die scholengroepen kunnen, maar moeten niet, niveauoverstijgend zijn en kunnen zich organiseren per regio maar ook over heel Vlaanderen. Voor de concrete uitwerking is het wachten op de officiële teksten, maar nu al is duidelijk dat de huidige structuur van scholengemeenschappen wellicht maar voor één keer verlengd zal worden vanaf 2014.

Minister van Onderwijs
Pascal Smet (Foto: Klasse)

Schoolbesturen zullen er intussen werk van moeten maken om zich structureel op een andere manier te organiseren. De schaalvergroting die wij al noodzakelijk achtten om de huidige besturen te versterken, krijgt nu dus een bijna dwingende duw in de rug van de overheid. Die kan aan het vrij initiatief niets opleggen, maar zal via enkele financiële prikkels de schoolbesturen ertoe aanzetten op zoek te gaan naar partners.

Stellingen van VIMKO

Ronde van schoolbesturen
Foto rechts boven: Virgo Sapiens Londerzeel
Foto midden: Don Bosco Halle
Foto onder: Sancta Maria Aarschot

Tijdens onze Ronde van schoolbesturen hebben wij niet te veel willen spreken over de plannen van de Minister omdat die nog niet duidelijk en definitief waren, maar vooral omdat we de schoolbesturen graag in beweging zetten, niet omdat de overheid van plan is schaalvergroting op te leggen, maar omdat we vanuit het katholiek onderwijs zelf overtuigd zijn dat een dergelijke krachtenbundeling kan bijdragen tot versterking van de schoolbesturen, zeker de kwetsbare. Een veranderingsproces heeft immers maar kans op slagen als men er een duidelijke meerwaarde of win-winsituatie in ziet, en niet ‘omdat het nu eenmaal moet’. Zo’n ingrijpend proces moet ook de nodige rijpingstijd krijgen en – heel belangrijk – er mag niemand uit de boot vallen.

Anticiperend op de ‘wittedonderdagmededeling’ van de Minister van onderwijs had VIMKO zoals gezegd al een nota met stellingen klaar met als titel: *‘Naar een sterk en professioneel bestuurlijk model in basis- en secundair onderwijs’*. De stellingen van VIMKO zijn mee ondersteund door de verschillende diocesane comités van inrichtende machten. We zetten ze hier op een rijtje:

1. Katholiek onderwijs blijft ‘vrij onderwijs’, zowel organisatorisch als pedagogisch, met volle ontplooiingskansen voor het katholieke onderwijsconcept, te realiseren in verschillende opvoedingsprojecten.
2. Het katholiek onderwijs werkt met prioriteit aan een sterk bestuurlijk model en blijft ondertussen investeren in de werking van scholengemeenschappen en samenwerkingsverbanden.
3. Het document ‘Hoekstenen kwaliteitsvol bestuur’ is geschikt om bewustwording bij besturen over de noodzaak van sterke bestuurlijke modellen te stimuleren.
4. Het is belangrijk dat de consequenties van de verschillende elementen van een toekomstig bestuurlijk model worden opgelijst.

Wetenschappelijk onderzoek daarover is belangrijk om het denkwerk door overheid en koepels, waaronder het VSKO, te ondersteunen.

5. Scholenassociaties zijn netgebonden.
6. Stimulansen zijn nodig om stapsgewijs te evolueren naar scholenassociaties met voldoende schaalgrootte. Belonen is te verkiezen boven verplichten. Om overall professioneel bestuur mogelijk te maken worden stimulansen (middelen, personeelsomkadering,...) rechtstreeks aan de scholenassociaties verstrekt.
7. De regelgeving geeft de vrijheid om al dan niet niveau-overstijgende associaties te vormen.
8. Voor regio's (begrip regio nog nader te bepalen) waar scholen van zowel regio-gebonden als regio-overschrijdende scholenassociaties gelegen zijn, moet een aangepaste netgebonden overlegstructuur gerealiseerd worden. Een interne structuur binnen het katholiek onderwijs kanaliseert de relaties tussen de scholenassociaties.

Op het eerste gezicht komt de maatregel die de Vlaamse Regering nu aankondigt tegemoet aan verschillende van de uitgangspunten, maar er zal nog veel over onderhandeld moeten worden. Ook over het luik van het loopbaanpact waarvoor deze maatregel een noodzakelijke eerste stap is.

Beknopt verslag van de Ronde van schoolbesturen

In een vorig nummer van VONDeLing (nr 5, januari 2013) hebben we al kort verslag uitgebracht over de etappes van onze Ronde van schoolbesturen in de regio Mechelen-Vilvoorde (6 november 2012 in Pastoraal centrum Mechelen), Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 november 2012 in KOCB) en regio zuid-oost (4 december in VIA Tienen). In de afgelopen maanden waren we te gast in het Virgo Sapiensinstituut in Londerzeel (23 januari 2013) voor de regio noord-west, in het Don Bosco Technisch Instituut (4 februari 2013) voor de regio zuid-west, in het Sancta Maria instituut Aarschot (28 februari 2013) voor de regio noord-oost en in het Heilig-Hartinstituut Heverlee voor de regio Leuven tot de oostkant van Brussel. Overall kregen we een goed onthaal en bleken de tientallen deelnemers na afloop tevreden dat ze gekomen waren.

Ronde van schoolbesturen
Foto boven: Sancta Maria Aarschot
Foto rechts onder: Heilig-Hart Heverlee

Het scenario was overall hetzelfde. Bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs Fons Uytterhoeven lichtte met treffende beelden toe waarom het belangrijk is dat schoolbesturen en beleidsverantwoordelijken zich eerst bezinnen over hun identiteit, over wat ze als erfenis van hun voorgangers hebben gekregen en wat zij zelf denken te kunnen of moeten doorgeven aan hun opvolgers. Zij doen dat het best vanuit het besef dat de context waarin het katholiek onderwijs vandaag functioneert niet meer dezelfde is als toen de Kerk nog heel het maatschappelijke leven domineerde. Er komen steeds weer nieuwe uitdagingen op ons af en die dwingen ons voortdurend tot aanpassing, zonder echter de basis te vergeten of te verloochenen waar onze missie op steunt. In een tweede deel gaven

Willy Penninckx, Bruno Raes of Jos van Eyken, leden van het DCIM en van VIMKO, toelichting bij de intussen gefinaliseerde 'Hoekstenen van kwaliteitsvol bestuur'. Dat is een reflectiedocument van VIMKO dat tot doel heeft de besturen te laten nadenken over de eigen werking en acties te ondernemen om de bestuurskracht te versterken. In een visuele voorstelling worden de beleidsdomeinen en de bouwstenen voor goed bestuur opgesomd die ook in het vormingsproject *Beter besturen* aan bod komen.

Aansluitend konden de deelnemers in kleine groepen van gedachten wisselen over de plus- en minpunten en de aandachtspunten van spanningsvelden als eigenheid en schaalvergroting, niveaugebonden of niveauoverschrijdende scholengemeenschappen of andere grotere verbanden.

De neerslag van die groepsgesprekken werd in de vorm van een verslag verstuurd naar de deelnemers van elke regio. Op de diocesane jaarvergadering voor schoolbesturen op dinsdag 4 juni 2013 wordt dan het rapport voorgesteld van de hele Ronde. De inbreng van al die schoolbestuurders zal mee de visie bepalen van het DCIM en het Vicariaat Onderwijs.

Ronde van schoolbesturen
Heilig-Hartinstituut Heverlee

Diocesane Jaarvergadering schoolbesturen – Leuven 4 juni 2013

Voor de jaarlijkse algemene vergadering voor schoolbestuurders kozen het DCIM en het Vicariaat Onderwijs voor een bijzondere locatie: het *Provinciehuis in Leuven*. Daar worden de bestuurders van de bijna 200 schoolbesturen van het aartsbisdom op *dinsdag 4 juni 2013* verwacht vanaf 18 uur. Wij onthalen hen met een broodje en een drankje en stellen er vanaf 19u het rapport van de Ronde van schoolbesturen voor in het Auditorium. De uitnodiging met inschrijvingsmogelijkheid volgt.

VIMKO-initiatieven

De Vereniging Inrichtende Machten van het Katholiek Onderwijs (VIMKO) die binnen het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) spreekbuis is namens de schoolbesturen heeft de laatste tijd een bijzondere dynamiek ontwikkeld, net als de Dienst Inrichtende Machten. Uit de samenwerking tussen beide is het reflectiedocument 'Hoekstenen kwaliteitsvol bestuur' ontstaan (zie vorig artikel) en staat er een Gids voor schoolbesturen op stapel. Daarnaast biedt de Dienst ook vormingscursussen aan die beantwoorden aan noden van schoolbesturen.

Gids voor schoolbesturen

Kwaliteitsvol besturen vergt deskundigheid en kennis. De nieuwe Gids voor besturen is een handleiding die de bestuurders in het katholiek onderwijs daarbij helpt. Tussen 29 april en 23 mei wordt de gids op zeven lanceersessies voorgesteld. De deelnemers zullen de gids als eerste en tegen een bijzondere prijs in ontvangst kunnen nemen. Lees meer in het Forumartikel in [bijlage](#). Hier vindt u de digitale [flyer](#).

Wij kunnen dit initiatief alleen maar toejuichen. De lanceersessie voor ons bisdom vindt plaats op donderdag 23 mei van 19u tot 21u in het Heilig-Hartinstituut, Naamsesteenweg 355 in Heverlee. Via het inschrijvingsformulier kunt u meteen de Gids (176 blzn) bestellen tegen de gunstprijis van 14 euro per stuk.

Jos Everts, vormingsmedewerker
VIMKO bij de vorming 'Bundelen
van krachten' in Groot-Bijgaarden

Binnenkort zult u ook de E-Gids kunnen raadplegen. Dat is een digitale versie van de Gids voor besturen, waar nog wat extra informatie op staat en die het voordeel heeft dat hij voortdurend geactualiseerd kan worden en gratis te raadplegen valt.

Vorming Bundelen van krachten – Groot-Bijgaarden 19 maart 2013

Een dertigtal schoolbestuurders nam deel aan de Vorming ‘Bundelen van krachten’ die de VIMKO in ons bisdom organiseerde op 19 maart in het De la Sallecentrum in Groot-Bijgaarden.

VIMKO-vorming ‘Bundelen van krachten’ in Groot-Bijgaarden op 19 maart 2013

Vormingsmedewerker Jos Everts loodste de deelnemers door de verschillende soorten van samenwerking: van functionele tot structurele samenwerking. Daarbij lijstte hij telkens de voor- en nadelen op en de verschillende fases om tot zo’n samenwerkingsverband te komen. Besturen die de stap naar een fusie van vzw’s te verregaand of te snel vinden, kunnen opteren voor tussenfases zoals personele integratie in de algemene vergaderingen of raden van bestuur van de verschillende partners, personele unie, een overkoepelende vzw enzovoort. Ook de mogelijkheden om het bestuur te ondersteunen kwamen aan bod, met in de syllabus enkele praktijkvoorbeelden. Tenslotte bood de les-

gever een stappenplan aan voor besturen die overwegen om samen te gaan en dat proces op een ordentelijke en vertrouwenwekkende manier af te werken. Dat daar veel komt bij kijken is duidelijk. Er zijn niet alleen juridische, financiële, infrastructurele en organisatorische uitdagingen, maar ook de emotionele aspecten van de hele operatie verdienen aandacht: het loslaten van het eigene, het vertrouwde en het integreren van het waardevolle van je eigen werking in een nieuwe constructie, vanuit een nieuw gedefinieerd gemeenschappelijk doel. Het was dan ook een hoopvolle boodschap toen Jos Everts wees op de ondersteuning die de koepel en de onderwijsvicariaten hierbij willen aanbieden. De komende jaren zullen tal van besturen stap voor stap werk moeten maken van een structurele, en geen vrijblijvende, bundeling van krachten.

Vorming ‘bemiddeling, anders kijken naar conflicten’

Op dinsdagen 23 en 30 april 2013 kunt u nog deelnemen aan een vorming over Bemiddeling bij conflicten. De sessies worden verzorgd door Beatrijs Pletinck en vinden plaats van 9u tot 16u in het Diocesaan Onderwijsbureau, Marialand 31 in Gent. Inschrijven kan met uw bestuurscode via de website www.nascholing.be of via een e-mail naar nascholing@vsko.be of door tijdens de kantooruren telefonisch contact op te nemen met de Helpdesk nascholing op het nummer 02 507 07 80. Het aantal plaatsen is beperkt. Het gaat om dezelfde nascholing die in oktober 2011 in het VSKO is aangeboden en in oktober en november 2012 in Hasselt.

Jaarlijkse ontmoeting diocesane comités van inrichtende machten - 21 maart 2013

Griet Desmet, voorzitter VIMKO

Elk jaar nodigt VIMKO de leden van de vijf diocesane comités van inrichtende machten uit op een gezamenlijk ontmoetingsmoment. Nadat alle bisdommen al aan bod zijn gekomen als gastheer, was het de beurt aan het VSKO om ons op 21 maart 2013 in de Guimardstraat te vergasten op een namiddag ontmoeting, informatie, ideeënuitswisseling en last but not least een lekkere maaltijd.

Bij het begin overliep voorzitter Griet Desmet de accenten van de werking van de VIMKO. Die staat in het teken van de roep naar (het behoud en verdere uitbouw van) stevige, deskundige besturen en van de uitdaging om ons in te passen in op ons afkomende grotere bestuurlijke modellen. De VIMKO biedt daartoe niet alleen vorming aan maar zorgt met het reflectiedocument 'Hoekstenen kwaliteitsvol bestuur' en met de nieuwe Gids voor besturen ook voor de nodige instrumenten om die uitdaging met kennis van zaken en via zelfevaluatie aan te gaan. Ook in een betere communicatie wordt geïnvesteerd: de nieuwe website van het VSKO zal vanaf september 2013 toegankelijker zijn en de Dienst Inrichtende Machten wil een nieuwsbrief voor besturen creëren. De schoolbesturen krijgen binnen de katholieke onderwijskoepel een nog grotere zeggingskracht na de recente aanpassing van de statuten van het VSKO.

Mieke Vanhecke, directeur-generaal VSKO

Mieke Vanhecke, directeur-generaal van het VSKO, zette de bedreigingen en uitdagingen voor het katholiek onderwijs nog eens op een rij. Ze verwees naar een partij die ervan droomt de toekomstige minister van onderwijs te leveren, die dan de koepels zou afschaffen en de schoolbesturen ertoe aanzetten ondersteuning te kopen op de vrije markt. Met des te meer gloed verdedigde ze vervolgens de essentiële rol van de koepel en ze gaf aan welke dienstverlening het 'huis van vertrouwen' kon bieden aan schoolbesturen.

De koepel heeft in haar ogen vier hoofdopdrachten: duidelijk maken op welke manier we vandaag katholiek geïnspireerd onderwijs willen zijn, professionele administratieve en juridische ondersteuning bieden, ondersteuning verlenen op pedagogisch gebied en

Foto onder: een bisdomoverschrijdende werkgroep

aan beleidsbeïnvloeding doen. Schoolbesturen zullen zwaar kunnen wegen op beslissingen van de koepel aangezien ze de meerderheid van de zitjes zullen hebben.

Daarna gingen we in kleine bisdomoverschrijdende gespreksgroepen met als opdracht op te lijsten wat er goed werkt in de samenwerking tussen het VSKO en de besturen en welke suggesties ter verbetering we hadden. We konden ten slotte voorstellen formuleren om de besturen, in het bijzonder de kwetsbare besturen beter te betrekken bij de werking van het VSKO.

Paul Wille, secretaris-generaal VSKO

De verwerking van de gesprekken in de verschillende werkgroepen dient nog te gebeuren, maar uit onze groep waren er naast appreciatie voor heel wat dienstverlening ook heel wat suggesties ter verbetering. Zo zouden meer vragen

(snel) een antwoord moeten krijgen, zouden de vertegenwoordigers van de verschillende Verbonden van bij aanvang op één lijn moeten kunnen geraken in het Centraal Bureau en minder verdeelde standpunten naar buiten mogen brengen. Voorts neemt het VSKO beter een meer proactieve houding aan om meer te kunnen wegen op het politieke debat. Bij het proces van schaalvergroting van besturen verwachten we van het VSKO stimulerende initiatieven en deskundige ondersteuning om besturen gefaseerd naar grotere, sterkere gehelen te begeleiden, in samenwerking met de diocesane comités en de vicariaten.

Een smakelijk buffet aangeboden door het VSKO

Na een nieuw plenair gedeelte met actualiteitsnieuws gebracht door secretaris-generaal Paul Wille, stond ons nog een smakelijk buffet te wachten. Daarop waren ook alle verantwoordelijken van de diensten en verbonden uitgenodigd.

Profs

Profopleiding voor beginnende directeurs nodigt schoolbesturen uit - 18 april 2013

Tijdens de infoavond van 9 oktober 2012 konden schoolbesturen met een beginnend directeur al eens een ontmoeting hebben met de pedagogische begeleiders en de projectleider Profs die de opleiding voor beginnende schoolleiders organiseren. Tijdens die infovergadering hadden de schoolbesturen de wens geuit om dit schooljaar een tweede samenkomst te organiseren waarop stilgestaan zou worden bij de ondersteuningsnoden van de beginnende schoolleider.

Graag gaan de organisatoren daarop in en nodigen ze de schoolbestuurders uit op een overlegvergadering op *donderdag 18 april 2013* in het Pastoraal Centrum, Varkensstraat 6 in Mechelen. Onthaal vanaf 19.00 uur – start om 19.30 uur.

Wat staat op het programma? Vanuit de vraag: “Hoe kunnen we onze directies ondersteunen zodat ze hun opdrachten blijven volhouden?” gaan we via uitwisseling en overleg op zoek naar een aantal handvatten die ons daarbij kunnen helpen. De avond krijgt de steun van de dienst katholiek onderwijs van het Vicariaat onderwijs.

Raamovereenkomsten
Bisdommen

Antwerpen
Gent
Hasselt
Mechelen - Brussel

Overheidsopdrachten

meer dan ooit een aandachtspunt in onderwijs

Met de recente publicatie van de uitvoeringsbesluiten van de wet van 2006 op de overheidsopdrachten (BS 14-02-2013) heeft de federale overheid de laatste rechte lijn uitgezet om de wetgeving volledig van toepassing te maken vanaf 1 juli 2013. Op dat moment vallen alle excuses weg die sommigen nu nog inriepen om zich niet aan de regels te moeten houden.

België is meermaals door ‘Europa’ op de vingers getikt omdat het zolang gedraald heeft met uitvoeringsbesluiten voor een wetgeving die al sedert 1996 grotendeels toegepast diende te worden en die door verscheidene aanpassingen tijdens de jaren nadien steeds ingewikkelder is geworden en vol met inconsequenties is geslopen, tot legistische miskleunen toe. Juristen zullen beter kunnen beoordelen of de wet op de overheidsopdrachten met de recente uitvoeringsbesluiten een consistentere toepassing mogelijk zal maken. Feit is dat de grondbeginselen van de wetgeving – vrije mededinging, transparantie – en het leeuwendeel van de wetsartikels al een hele tijd toegepast dienden te worden door overheden en bij uitbreiding ook vzw’s die activiteiten van maatschappelijk belang organiseren en voor meer dan 50% gesubsidieerd worden met overheidsmiddelen. Daar vallen alle katholieke schoolbesturen onder. Niet voor niets biedt het VSKO al enkele jaren vormingscursussen over de wet op de overheidsopdrachten aan en hebben de bisdommen en hun onderwijsvicariaten zich georganiseerd om tegemoet te komen aan de vele vragen naar ondersteuning voor wat velen aanvoelen als een zoveelste verplichting en vrijheidsbeperking.

Vanuit de principes ‘klagen helpt ons niet vooruit’ en ‘achterpoortjes blijven zoeken is contraproductief’ werkten eerst de bisdommen Antwerpen en Gent (aanvankelijk ook Brugge), en daarna het bisdom Hasselt en het aartsbisdom Mechelen-Brussel een systeem van raamcontracten uit. De vier bisdommen (Brugge uitgezonderd) richtten hiertoe de vzw I.R.O. (Interdiocesane Raamovereenkomsten Onderwijs) op. De doelstellingen zijn dubbel: de administratieve last voor schoolbesturen verminderen en hun een economisch voordeel aanbieden door over een veel groter volume te onderhandelen met leveranciers van diensten of producten.

Stand van zaken Raamcontracten

Momenteel heeft I.R.O. het bijzonder bestek gepubliceerd voor het **‘raamcontract handboeken, werkboekjes, handleidingen leerkracht en aan een methode gekoppeld leermateriaal voor het gewoon en buitengewoon basisonderwijs’**. Vanaf half mei weten we met zekerheid wie de leverancier wordt. Dat kunnen er verschillende worden want men kan offertes indienen per perceel (lees: per bisdom).

De voorbereiding van dit raamcontract verliep niet van een leien dakje. De uitgevers van handboeken, verenigd onder de vzw Boek.be voelden zich blijkbaar bedreigd door het initiatief van I.R.O. en begonnen de scholen e-mails te sturen waarin ze hen probeerden te weerhouden om in te tekenen op ons raamcontract. Daarbij hanteerden ze het argument dat de wetgeving de scholen nog niet verplicht om op die manier met de overheidsopdrachten om te gaan. Ze stelden ook vragen bij de manier waarop I.R.O. de gegevens verzamelde. Heel wat bezwaren waren ongegrond. Scholen hadden de volle vrijheid om deel te nemen, maar als ze dat deden moesten ze wel een mandaat

bezorgen aan de vzw I.R.O. om namens hen te kunnen onderhandelen. Ze konden alle handboeken e.d. opgeven die ze wensten. Correctie van de aantallen en eventuele aanvullingen worden mogelijk gemaakt begin mei. Handboeken die uitsluitend via de uitgeverij besteld kunnen worden, vallen sowieso uit de lijst waarvoor leveranciers hun offerte opmaken. Scholen kunnen die nog altijd apart bestellen.

Mede door die heisa en door het feit dat sommige scholen te laat vaststelden dat ze nog onder contract stonden bij een boekhandel en geen tijdige opzegging meer konden doen, bleef het aantal intekenaars voor dit raamcontract relatief beperkt. De inventaris van bestelde boeken die voor iedereen consulteerbaar is via de knop 'bedrijven' op de website www.ro-bisdommen.be is echter al indrukwekkend.

Een ander bestek dat binnenkort gepubliceerd wordt is dat van **mobiele telefonie en mobiel dataverkeer**.

Nadat de intekenperiode wat verlengd werd, is nu ook beslist dat raamcontract maar te laten ingaan vanaf 1 januari 2014. De aanvankelijke startdatum was 1 september 2013, maar die blijkt minder geschikt te zijn omwille van het feit dat in de weken vóór de start nog heel wat administratieve zaken geregeld moeten worden en tijdens de zomervakantie zijn scholen doorgaans minder bereikbaar.

De vzw I.R.O. krijgt intussen aanvragen voor nieuwe raamcontracten maar kan daar niet dadelijk op in gaan. De organisatie is tot nog toe sterk afhankelijk geweest van vrijwilligerswerk. De werkgroep met contactpersonen uit elk bisdom of vicariaat mocht jarenlang gebruik maken van de onverdroten vrijwillige inzet van Marc Van Thillo, maar dat kan nu niet meer. Het is een te grote werklast en verantwoordelijkheid voor een vrijwilliger (met recht op pensioen) en een factor van stress. We begrijpen de beslissing van Marc om ermee te stoppen en blijven hem ontzettend dankbaar voor wat hij ons mee heeft helpen uitbouwen.

Een vervanger voor marktverkenning en het opstellen van bestekken staat niet direct klaar en op termijn moet I.R.O. zich ook volledig professionaliseren. Nu beperkt de omkadering zich tot een halftijdse administratieve kracht, Els Verbiest, onder coördinatie van Bart Goderis, die ook nog halftijds voor de dienst gebouwen van het bisdom Gent werkt.

Een volgend dossier dat in voorbereiding is, is dat van de **brandbestrijdingsmiddelen en technische controles**. Er zijn vragen van grote schoolbesturen om ook een raamcontract te onderhandelen voor handboeken secundair onderwijs. Dat is niet meteen aan de orde maar het huidige bestek voor handboeken basisonderwijs kan alvast ter inspiratie dienen voor besturen die zelf al een onderhandelingsprocedure willen opstarten.

Sommige besturen die de infosessies gemist hebben die we zelf georganiseerd hebben over de wet op de overheidsopdrachten, vragen ons om de wetgeving te komen toelichten in hun regio. In de mate van het mogelijke proberen we daarop in te gaan, maar dan

het liefst voor een groep van minstens twintig. Zo verzorgde Guido François op 4 maart 2013 een infoavond voor schoolbestuurders en directeurs in Liedekerke, voor een drietal scholengemeenschappen uit de regio.

Elektriciteitsstarieven voor 2014

Na de gunning van het raamcontract elektriciteit aan de firma Electrabel voor de jaren 2013 en 2014 hebben wij de ingeschreven scholen de elektriciteitsprijzen meegedeeld voor het jaar 2013. Die prijzen waren gebaseerd op enerzijds de parameters die Electrabel heeft opgegeven en de ENDEX 13, waarvan we het gemiddelde van de maand oktober 2012 hebben genomen, conform het lastenboek.

Voor 2014 hebben we ons gebaseerd op de ENDEX 14 van de maand februari 2013. Die maand bleek bijzonder gunstig, zodat de prijzen voor 2014 een stuk gunstiger uitvallen (gemiddeld 10% goedkoper dan die voor 2013). In de bijgevoegde tabel kunt u de prijzen vergelijken. Op die manier kunnen schoolbesturen ook met die tarieven rekening houden bij het opmaken van hun begroting voor 2014.

	2013 (endex 51,30)	2014 (endex 44,69)
Hoogspanning		
Nu (Normale uren)	81,1200 €/MWh	72,8500 €/MWh
Su (Stille uren)	60,0000 €/MWh	54,6500 €/MWh
Laagspanning DR	(DR=dubbele meter)	
Nu	73,4000 €/MWh	65,7100 €/MWh
Su	59,7100 €/MWh	54,3600 €/MWh
Laagspanning SR	(SR=enkelvoudige meter)	
	73,4000 €/MWh	65,7100 €/MWh

De meerprijs voor groene stroom bedraagt 0,35 euro per MWh.

Van risicoanalyse naar workshops aankoopbeleid

Stuurgroep Preventie zet activiteiten voort

De Stuurgroep Preventie op vorming op 26 maart 2013 in VIA Tienen

De vorig schooljaar opgerichte diocesane stuurgroep van preventieadviseurs pakt binnenkort weer uit met een vormingsactiviteit en is intussen een hechte groep aan het worden. Dat bleek nog recent uit een vormingsvoormiddag voor de eigen stuurgroepleden.

Cursus intern noodplan

De Stuurgroep had bij het begin van het werkjaar twee thema's naar voren geschoven waarvoor hij een vormingsaanbod wou zoeken of zelf uitwerken: intern noodplan en praktische workshops rond aankoopbeleid. Op basis van een kleine bevraging bleken nogal wat scholen nood te hebben aan dat soort vorming. Wat het **intern noodplan** betreft, daarvoor nam de voorzitter van de stuurgroep contact op met de verantwoordelijken van een cursus die

een tweetal jaar geleden gegeven werd. Zoals in vorig nummer van VONDeLing al aangekondigd vond die vorming effectief plaats op 26 maart 2013 in het Ministerie van Onderwijs in Brussel maar de communicatie erover bleek bijzonder laat op gang te zijn gekomen. Toen de stuurgroep na lang aandringen bij de organisatoren de bevestiging

Foto: afsluitende maaltijd bij de vormingsactiviteit voor de Stuurgroep op 26 maart 2013 in VIA Tienen

kreeg met de link naar de inschrijvingsmodule bleken de 75 plaatsen voor de cursus al ongeveer allemaal ingenomen te zijn. Ook de inhoud bleek anders te zijn dan wat ons werd voorgespiegeld. De vorming was bedoeld voor wie al een intern noodplan had uitgewerkt en dat wou verfijnen, blijkbaar niet voor wie er nog aan moest beginnen. Een aantal kandidaten die via ons verwittigd werden, visten achter het net. Wij hopen het Departement Onderwijs er van te kunnen overtuigen de cursus in zijn basisopzet nog eens te organiseren. Er is blijkbaar voldoende nood aan.

Praktische workshops aankoopbeleid – 29 mei 2013

Gelukkig heeft de stuurgroep de ***praktische workshops rond aankoopbeleid*** zelf in de hand. Enkele leden willen hun intussen opgebouwde expertise ter beschikking stellen voor wie nog wat ervaring wenst op te doen met het invullen van indienst- en uitdienststellingsverslagen, de drie groene lichten, de ABC-lijst en risicoanalyses. Om die activiteit goed te kunnen voorbereiden hebben we ze uitgesteld tot **woensdag 29 mei 2013 van 9 tot 11.45u.** Locatie: Pastoraal centrum Mechelen. We mikken op preventieadviseurs, directeurs en leden van schoolbesturen. Begeleid door enkele stuurgroepleden kunnen zij via een doorschuifstelsel en aan de hand van concrete voorbeelden alle fases van het aankoopbeleid doorlopen. We mikken op zo'n 40 deelnemers. De uitnodiging volgt tegen het einde van de paasvakantie. Inschrijven kan tot 8 mei 2013.

Eigen vormingsactiviteit voor stuurgroep in Tienen een succes

Op 26 maart 2013 organiseerden we voor de stuurgroepleden een eigen vormingsmoment. De schoolgemeenschap VIA Tienen was bereid als gastheer en tegelijkertijd 'proefkoning' te fungeren op haar campus Waaiberg. Verdeeld in twee groepen namen 14 leden van onze stuurgroep deel aan twee risicoanalyses: één van elektrische installaties en één van speeltoestellen. Twee uiteenlopende domeinen waarvoor we de hulp van specialisten hadden ingeroepen.

Voor elektrische installaties waren dat Bert Struys en Eric Liesmons van BTV, het Technisch Bureau Verbruggen, een Externe Dienst voor Technische Controle en een erkend controleorganisme. Zij gaven een algemene inleiding waarin ze de wetgeving op de controle van elektrische installaties uit de doeken deden en uitlegden wat een risicoanalyse inhoudt. Vervolgens deden we de toer van de campus om bij enkele schakelborden en zekeringenkasten na te gaan hoe de school risico's weet te vermijden.

De toer eindigde met een bezoek aan de hoogspanningscabine, een lokaal in de kelder dat verboden terrein is voor onbevoegden. Maar onder de deskundige begeleiding van

Foto: risicoanalyse elektrische installaties bij de vormingsactiviteit voor de Stuurgroep op 26 maart 2013 in VIA Tienen

Foto's onderaan: risicoanalyse speeltuigen in de praktijk

Bert en Eric kon zelfs de ouderwetse plaat met 'doodsgevaar' ons geen schrik inboezemen.

De risicoanalyse voor speeltoestellen leek ons, vergeleken met het heel technische van elektrische installaties, 'kinderspel'. Zaakvoerder van de vzw Kinderspel, Koen De Maertelaere, die zichzelf een 'professionele speelvogel' noemde, bewees dat hij een echte, zelfs internationale, autoriteit is op het vlak van keuring en risico-inschatting van speeltoestellen en – terreinen. Hij maakte ons duidelijk dat absolute veiligheid niet mogelijk is en ook niet wenselijk. Kinderen moeten met gevaren leren omgaan en de kans krijgen om zelf een veiligheidsmanagement te ontwikkelen. Volwassenen moeten ervoor zorgen dat ze daarbij geen ernstige schade kunnen oplopen. Normen geven enkel een vermoeden van veiligheid en een risico-

analyse is geen eenmalige operatie. Je moet die voortdurend kunnen bijstellen. Een ruime blik is belangrijk. Je dient ook naar de omgeving te kijken en niet bang te zijn de mening van een collega te vragen.

Een hulpmiddel voor een objectieve inschatting van de risico's is de risicograaf van Fine & Kinney. De formule is $Risico = Ernst \times Blootstelling \times Waarschijnlijkheid$. Door puntenwaardes te verbinden aan vernoemde parameters krijg je een cijferschaal waarmee je als school prioriteiten kunt bepalen. Toestellen die het hoogst scoren dienen het eerst aangepast of vervangen te worden.

De boeiende theoretische uiteenzetting werd voor iedereen een stuk duidelijker toen we na een tijd de kleuterspeelplaats op gingen. De eerste groep had het geluk dat het op dat moment speeltijd was en dat ze dus de kinderen in actie zagen op de speeltuigen. Het concrete gebruik geeft immers extra informatie over de mogelijke risico's. Met de rolmeter in de hand en de afstandsnormen in het geheugen toonde Koen De Maertelaere aan dat de rubbertegels rond een klimtoestel aan de kant van het trapje eigenlijk een rij meer zouden moeten hebben, om zeker 1,5 meter veilige valruimte te hebben. Een opening tussen de bovenste traptrede en het platform bleek net te groot om knelgevaar te vermijden. Het verplaatsbare doel zou tijdens het gebruik beter verankerd worden, de rubbertegels worden het best jaarlijks onder hoge druk gereinigd om hun veerkracht te behouden enzovoort. Met zand of houtsnippers kan men trouwens evengoed en goedkoper de ondergrond van een speelterrein beveiligen. Allemaal nuttige weetjes voor de preventieadviseurs, die meteen inspiratie opdeden voor hun eigen risicoanalyses.

De stuurgroepleden stelden de mix van theoretische achtergrond en praktijkoefeningen erg op prijs. We sloten de leerrijke voormiddag af met een gezellige broodjesmaaltijd. Van harte dank aan stuurgroep lid Kristel Van Orbeek, de plaatselijke preventieadviseur, voor de puike organisatie en de gastvrijheid van VIA Tienen.

De stuurgroepleden stelden de mix van theoretische achtergrond en praktijkoefeningen erg op prijs. We sloten de leerrijke voormiddag af met een gezellige broodjesmaaltijd. Van harte dank aan stuurgroep lid Kristel Van Orbeek, de plaatselijke preventieadviseur, voor de puike organisatie en de gastvrijheid van VIA Tienen.

Vraagbaak

Via het intern doorspelen van concrete vragen blijven de Stuurgroepleden elkaar intussen helpen. Zoals al meermaals gemeld, is dat ook één van de doelstellingen. Ook externe vragen kunnen zo vrij snel een antwoord krijgen. Schoolbestuurders, directeurs, preventieadviseurs en anderen kunnen met hun vragen over preventie en de toepassing van de welzijnswet steeds terecht op het volgende e-mailadres:

preventie.mb@kerknet.be. Wij verspreiden de vragen naar de leden van de Stuurgroep en wie het antwoord weet of er een link naar kan leggen, die reageert erop, zodat de vraagsteller vrij snel geholpen wordt. Zodra de nieuwe website van het Vicariaat onderwijs klaar is (wellicht september 2013) kunnen de vragen via die weg gesteld en beantwoord worden.

Vieringen, conferenties...**Kind in de Kijker in Houffalize****12de colloquium directeurs basisonderwijs Mechelen-Brussel**

Van 16 tot 18 januari 2013 konden ruim 230 directeurs en pedagogische begeleiders basisonderwijs uit het aartsbisdom Mechelen-Brussel elkaar ontmoeten voor de twaalfde editie van het colloquium, in het feeëriekke, in sneeuw gehulde Houffalize. Ze kregen een mooi programma voorgeschoteld van referaten en werkwinkels met als rode draad: het Kind in de kijker. En er was ook plaats voor ontspanning.

Collage rond het thema 'Kind in de kijker'

Foto onder: gebedsviering in de stemmige kerk van Houffalize

Het had er echter naar uitgezien dat het colloquium dit schooljaar afgelast diende te worden. Een dubbele boeking in het congrescentrum Ol Fosse d'Outh strooide roet in het eten. De driedaagse had eind november 2012 moeten plaatsvinden, maar door een misverstand bij de hoteldirectie waren die data al toegewezen aan een andere organisatie. Om die fout goed te maken bood het hotel aan om uitzonderlijk open te houden tijdens de sluitingsperiode half januari 2013. De pedagogische begeleiding stemde daar mee in, te meer omdat er al zoveel voorbereiding was gebeurd en om de meer dan 200 ingeschreven directeurs niet te ontgoochelen. Het gevolg was wel dat sommige sprekers voor de werkwinkels niet meer vrij waren en vervangen dienden te worden, enkele directeurs moesten afhaken en het programma diende hier en daar omgegooid te worden. Bovendien ging het dan meer naar putje winter en zou er mogelijk sneeuw liggen...

Die laatste voorspelling kwam inderdaad uit. Niet alleen de Hoge Venen waren getroffen door een winteroffensief, ook Vlaanderen ontwaakte twee dagen ervoor onder een wit sneeuwtpijjt. De ochtend van 16 januari was het voor de organisatoren dan ook bang afwachten of alle deelnemers er wel op tijd en ongehavend zouden geraken. Om 10 uur was nog niet de helft van de directeurs gearriveerd. Ze kwamen mondjesmaat toe, sommigen met heel wat vertraging omwille van een ongeval op de snelweg in de buurt van Landen. Uiteindelijk kon de groep met een half uur ver-

traging de voettocht naar de plaatselijke kerk aanvatten voor de gebedsviering en opening van het colloquium. In de stemmige, goed verwarmde parochiekerk kwam de sfeer er meteen in: goed gekozen teksten, geprojecteerde beelden van het thema 'Kind in de kijker', liederen...

Fons Uytterhoeven beet de spits af

Fons Uytterhoeven sneed in de gebedsviering al de thema's aan die hij in zijn korte toespraak bij het begin van de namiddag verder zou uitdiepen. Hij drukte zijn grote waardering uit voor wat er gebeurt in het katholiek onderwijs met oog voor de noden van elk kind. Gezien de veranderingen in de structuur en de werking van het Vicariaat onderwijs vond de bisschoppelijk afgevaardigde het nodig een en ander te duiden. Het vicariaat onderwijs bestaat niet op zichzelf: het bestaat uit verschillende diensten, die elk op hun eigen wijze kwaliteitsondersteuning en service bieden en samen het vicariaat naar buiten vertegenwoordigen, een beetje zoals de Heilige Drievuldigheid. Er is de pedagogische begeleidingsdienst, de dienst katholiek onderwijs (ondermeer bekend van de raamcontracten) en de dienst inspectie en begeleiding rooms-katholieke godsdienst. Tegen volgend schooljaar gaat laatstgenoemde dienst op in een nieuwe Dienst Identiteit.

Foto's midden en onder: Frans Mattheus

Samen met het Diocesaan Comité voor Inrichtende Machten (DCIM) is het Vicariaat bezig met een Ronde van schoolbesturen. Doelstelling is hen te sensibiliseren om door structurele samenwerking te komen tot sterkere gehelen. Een gevolg moet kunnen zijn dat de directeurs zich op termijn meer kunnen bezig houden met de eigenheid van hun school, doordat ze verlost zouden zijn van heel wat praktische taken (infrastructuur, boekhouding e.d.).

Fons Uytterhoeven is bang van een maatschappij waar alleen individuen belangrijk zijn. Het katholiek onderwijs is geroepen en verplicht aan zijn inspiratie om corrigerend op te treden naar de maatschappij. Het onderwijs moet de kinderen leren hun eigen weg te gaan. In plaats van een afwachtende houding aan te nemen zouden we zoals de spitsen moeten zijn: in de aanval voor een wereld waar rechtvaardigheid moet heersen.

Kris Van Den Branden

Doctor **Kris Van Den Branden**, directeur van het Centrum voor Taal en Onderwijs, hield vervolgens het openingsreferaat over 'Taalbeleid'. Een belangrijk thema, taal is immers de zuurstof voor het onderwijs. De hamvraag is: wat doen we allemaal met taal, wat zijn de gevolgen voor de ontwikkeling van de kinderen? Het belangt elke school aan, niet alleen die met anderstaligen. Taalbeleid is de structurele en strategische poging om de onderwijspraktijk aan te passen aan de leerbehoeften. Van Den Branden verwees uitvoerig naar het doctoraatswerk van Machteld Verhelst, pedagogisch coördinator van het VVKBaO. Haar onderzoek in Brussel bij Nederlandsonkundige kleuters van twee-en een half jaar gaf inzicht in de situaties waarin de kinderen het meest woordenschat oppikken: de woorden die door de meeste kinderen snel opgepikt werden, waren afkomstig uit het gewone taalaanbod terwijl de juf met de kleuters bezig was, niet uit de taalactiviteiten. Kleuters pikken het gemakkelijkst de taal op die vast hangt aan actie, aan activiteiten die kinderen graag doen. Niet alle kleuters worden echter

even rijkelijk bedeed met taalstimulering. De actieve kleuter komt meer aan zijn trekken dan de schuchtere, bange kleuter. Er is een grote correlatie tussen het aantal keren dat een kind mee ideeën mag verwoorden in de les en het taalniveau. De zwaksten hebben juist meer taalaanbod nodig. Dat lijkt allemaal logisch, maar niet iedereen is zich daarvan bewust. De boodschap is: zorg voor een krachtig taalaanbod en betekenisvolle activiteiten.

Uit onderzoek blijkt dat Vlaamse leerlingen de beste ter wereld zijn in het vinden van antwoorden in een tekst, maar ze zakken in de grafieken voor het evaluerend lezen, het structureel lezen om info uit de tekst te halen. Doelgericht lezen vergt een ander leesproces. Je verhoogt de kansen van de leerlingen voor later als je hen strategisch leert lezen en ook interactief (hen laten praten over wat ze gelezen hebben).

Er volgden nog heel wat tips en ook ‘het gebruik van andere talen toelaten’ kwam aan bod. Mits de leerkrachten in hun team goede afspraken maken kan het positief inspelen op de thuistaal van het kind ertoe leiden dat het zich beter in zijn vel voelt. De spreker wees op het belang van een goed taalbeleidsplan, waar heel het team bij betrokken is. Volgens de Onderwijs Spiegel van de onderwijsinspectie is 60% van de scholen expliciet bezig met taalbeleid, maar slechts 20% daarvan doet dat diepgaand. Dat bracht de spreker tot de essentie van taalbeleid, verwoord in het volgende citaat: “Een prestatie van een leerling is nooit alleen een weergave van de innerlijke talenten van die leerling, maar is ook een maat voor de effectiviteit van de communicatie tussen de leerkracht en de leerling”.

Na een koffiepauze volgde de eerste werkwinkel. De deelnemers konden vooraf kiezen uit een twintigtal werkwinkels. Voor de duur van het colloquium konden ze er maximaal drie meemaken. Het is onmogelijk van elke werkwinkel verslag uit te brengen. Ik kan alleen iets vertellen over mijn eigen ervaringen. Voor de eerste werkwinkel koos ik

voor ‘*Godly Play, een goddelijk speelse manier van geloofseducatie*’. Alleen de titel al intrigeerde. Het werd een goddelijke ervaring. **An Mollemans**, godsdienstwetenschapster bij het Centrum voor Christelijk Vormingswerk, liet ons kleine groepje ervaren hoe een methode ontwikkeld voor kinderen ook bij volwassenen het een en ander kan losweken. Het uitgangspunt van Godly Play is dat kinderen een natuurlijk aanvoelen hebben van het spirituele, dat ze God kunnen ervaren in hun leven. Godly Play reikt een taal en manier aan om aan deze ‘spirituele’ ervaring uitdrukking te geven. De methode combineert spel, ritueel, creativiteit en verhaal. An Mollemans liet ons een voor een het lokaal binnen komen en in een kring zitten. Dan vertelde ze het woestijnverhaal van de ballingschap met behulp van een hoop zand, enkele figuren uit hout, een ketting (om de ballingschap te symboliseren) en nog enkele kleine attributen.

An Mollemans speelt het Goddelijke spel

Meer had ze niet nodig om onze verbeelding te prikkelen. Na het verhaal volgde een bespreking: wat was ons opgevallen, wat vonden we leuk, wat zou het belangrijkste geweest zijn, wat kun je eventueel weglaten? Dat zijn de vragen die ze ook aan kleuters, lagere-schoolkinderen en jongeren stelt. Daarna mocht iedereen aan de slag om

het verhaal of de ervaring persoonlijk te verwerken door lectuur van boeken, door te tekenen of te knutselen... Sommige directeurs waren persoonlijk sterk aangesproken door de manier waarop het verhaal gebracht werd. Het had hen geraakt in hun eigen gevoelsleven.

Godly Play, dertig jaar geleden ontwikkeld door Jerome Berryman, een Amerikaans theoloog en pedagoog, kan op elke leeftijd gestart worden, maar kent een cyclus van telkens drie jaar. Er is speciaal materiaal voor uitgewerkt. Wie er mee aan de slag wil gaan in het onderwijs of in de catechese of plus-13-werking, kan er een opleiding voor volgen. Meer informatie is te vinden op www.godlyplay.be.

Na deze spirituele ervaring kon de eerste dag niet meer stuk. Na een gesmaakt avondmaal werden we nog getraceerd op een 'Improsessie' door de Belgische Improvisatie

Liga (BIL). De 'acteurs' probeerden zich zo goed mogelijk in te leven in de rol van hun publiek, en zo namen zij tal van onderwijssituaties, vooral gênante, op de korrel.

Kristof Dupont bij de tweede werkwinkel

Foto onder: behendigheidsproef bij de oriëntatietocht van 'De Leste'

De tweede dag begon met de tweede werkwinkel. Ik koos voor het thema *'Op weg naar maximaal ouderengagement en ouderbetrokkenheid. Elektronische communicatie, sociale media en informatisering: bedreiging of kans'*. Begeleider **Kristof Dupont** vertelde er over zijn eigen positieve ervaringen met e-mailcommunicatie voor alle ouders op zijn vroegere school. Hij kon er sneller en transparanter door communiceren en het verhoogde de betrokkenheid van de ouders bij het school-

gebeuren. Voorts gaf hij tal van nuttige tips over het omgaan met elektronische communicatie, de opmaak en het gebruik van een website, de sociale media, het versturen van honderden mails tegelijk dankzij een bulkmailprogramma enzovoort. Ook voor mij zeer bruikbaar in mijn communicatie met schoolbesturen en directeurs.

In de namiddag was er vrije tijd. Wie dat wou, kon deelnemen aan een 'challenge parcours' of een oriëntatietocht. Een grote groep koos voor het laatste. In een zestal groepjes vertrokken we voor een sneeuwwandeling waarbij we onderweg denkvragen moesten oplossen en opdrachten moesten uitvoeren die verschillende vaardigheden testen. Ik sloot me aan bij de laatste groep, die de toepasselijke naam 'De Leste' gekozen had. De denkvragen waren soms echte breinbrekers en de vaardigheidsproeven niet allemaal even eenvoudig. Op zulke momenten komen de zeer uiteenlopende talenten van directeurs basisonderwijs bovendien: de enen zijn verbazend snel in het oplossen van wiskundige vraagstukken, anderen hebben een talentknobbel, nog anderen kunnen razendsnel een puzzel leggen of

keer op keer een balletje aan een touw in een doosje mikken. Het ploegspel bleek niet alleen bijzonder groepsbevorderend, maar ook heel effectief. Bij de prijsuitreiking later op de avond bleken 'De Leste' ook 'de beste' te zijn. Hoe dan ook, we hadden allemaal erg genoten van het Ardense winterlandschap en van de speelse teambuilding.

Kati Peirlinck bij de derde werkwinkel

Foto midden: rondetafelgesprekken (foto: Frans Mattheus)

Foto onder: Leo Bormans vertelt ons het geheim van geluk

Bij de derde werkwinkel gingen we 'gericht aan de slag met SES'. Het ging over het gebruik van de extra lestijden die toegekend worden op basis van de Sociaal-Economische Status van leerlingen. **Kati Peirlinck en Wouter Jaecques** gaven toelichting bij de regelgeving en zetten de deelnemers – vooral directeuren met coördinerende opdracht (DIRCO's) - aan het werk om na te denken over wat ze op het niveau van de scholengemeenschap konden doen aan de problemen van doelgroepouders en hun kinderen. Het gaat meestal over armoede, taalachterstand, het niet vertrouwd zijn met de schoolse cultuur e.d. We kregen informatie over zittenblijven en de schoolse vorderingen, berekend per gemeente. Elke DIRCO kreeg een gedetailleerd overzicht van de sociaal-economische situatie van de leerlingen per school van de scholengemeenschap en het aantal SES-lestijden dat is toegekend voor het kleuter- en het lager onderwijs. Conclusie: er is heel wat nuttig materiaal verzameld en er zijn heel wat middelen uitgetrokken om de zwaksten in onze maatschappij de nodige hulp te bieden om een gelijkheidsbeleid te garanderen.

Na een feestelijk avondmaal bood de bar opnieuw de kans tot ontmoeting. Er was zelfs gelegenheid tot dans, tot in de kleine uurtjes...

Op de derde dag mocht de woordvoerder van DCBaO (het Directiecomité basisonderwijs), **Peter Nauwelaerts**, de werking van DCBaO toelichten. Daarna testten de organisatoren een nieuwe formule uit: rondetafelgesprekken over verschillende actuele thema's, zoals het doorgeven van informatie over aanwezigheden via het nieuwe softwareprogramma Discimus, de infrastructuurproblematiek... Een geslaagde gedachtewisseling.

Leo Bormans verklapte ons, als 'ambassador of happiness and Quality of Life', 'het geheim van geluk'. De tips waarmee hij de wereld afreist zijn ogenschijnlijk redelijk eenvoudig. Actief optimisme draagt bij tot meer succes, welbevinden, gezondheid, vriendschap, betere keuzes.. Optimisme is iets wat we kunnen leren. In de valies die hij overal meeneemt zit een kijker waarmee wij op een bepaalde manier naar de wereld kunnen kijken. Een gepaste afsluiter voor een geslaagd colloquium waar het kind (en het kind in de volwassene) in de kijker stond(en).

Een staande ovatie viel tenslotte Frans Mattheus te beurt. Het was de laatste editie waar Frans al zijn organisatorische talenten en krachten voor ingezet had. Vanaf september 2013 zal hij als vrijwilliger mee vorm geven aan de nieuwe dienst op het Vicariaat onderwijs rond identiteit en pastoraal op school.

Congres Directies secundair onderwijs Aartsbisdom Mechelen-Brussel - Blankenberge – 13 tot 15 maart 2013

Van 13 tot 15 maart 2013 maakten 197 directeurs, adjunct-directeurs en pedagogische begeleiders en genodigden tijd vrij voor hun jaarlijkse congres in het congrescentrum Floreal in Blankenberge. Ook nu weer kregen de deelnemers een gezonde mix van boeiende referaten, ontspanningsactiviteiten en ontmoetingskansen.

Manu Keirse (foto: Thierry Dierickx)

Het comité van directeurs dat het congres organiseert had opnieuw een schare interessante sprekers naar de kustgemeente kunnen lokken. **Manu Keirse** is dé autoriteit om te spreken over 'Kinderen en intens verdriet'. Precies een jaar na de busramp in Sierre bleven zijn getuigenissen over hoe kinderen met verdriet omgaan aan ons vel kleven. Verlies verwerken is 'rouwarbeid verrichten' en dat kan voor sommigen jaren duren. Maar vaak weet de omgeving van de rouwende jongere niet goed hoe ze daarmee om moet gaan. Manu Keirse gaf ons inzicht in de vier taken van de rouwarbeid: onder ogen zien van de werkelijkheid van het verlies, zorgen voor voldoende informatie en toelaten dat de pijn van het verlies, tot zelfs de schuldgevoelens ervaren worden, zich aanpassen aan de persoon (elk ervaart het verlies op zijn manier) en ten slotte opnieuw leren houden van de mensen en van het leven durven te genieten. Wij kunnen in het onderwijs het best helpen door vooral goed te luisteren naar wat de rouwende jongere te zeggen heeft en hem of haar te omringen met warmte en genegenheid.

Dat was een passende inleiding voor de eucharistieviering die we aansluitend mochten meemaken in de kerk nabij het station van Blankenberge. Het gelegenheidskoor van directeurs onder leiding van **Freddy Matthijsen**, bracht prachtige polyfonie ten gehore en dat in verschillende talen. **Francis Jacobs**, inspecteur-adviseur rooms-katholieke godsdienst in het Bisdom Brugge, was bereid voor te gaan, samen met de plaatselijke pastoor, en hield een bijzonder gewaardeerde homilie over de betekenis van 'goede wijn', naar aanleiding van het evangelie over de bruiloft van Kana.

Francis Jacobs: een boeiende homilie (foto: Thierry Dierickx)

Foto rechts: (een deel van) het gelegenheidskoor in actie tijdens de eucharistieviering (foto GF)

Foto onderaan: Annemie Struyf (foto: Thierry Dierickx)

Op dag twee vertelde **Annemie Struyf** over haar ervaringen met missiezusters en slotzusters tijdens haar opnames van het tv-programma 'in Godsnaam'. Zij was getroffen door de diepe wijsheden en mooie getuigenissen van religieuzen die bewust gekozen hebben voor een leven ver weg van onze westerse maatschappij of binnen de beslotenheid van een slotklooster. Voor de programmamakers was het een les in nederigheid en oprechtheid. Toen de zusters eens hun verhalen wilden beluisteren, realiseerden Annemie Struyf en haar ploeg zich dat ze zelf niet altijd spontaan voor de soms ontvucherende waarheid wilden uitkomen. De zusters veroordeelden echter niet; wat ze niet begrepen

Erik Duval (foto: Thierry Dierickx)

over de ziektes van onze moderne tijd vertrouwden ze toe aan de wijsheid van ‘onze Lieve Heer’.

Professor **Erik Duval** bracht ons weer volledig in de moderne wereld terug. Hij vertelde hoe hij zijn studenten aanmoedigde alle mogelijke moderne sociale media en netwerken in te schakelen bij hun onderzoekopdrachten en ze voortdurend uitdaagde om alles open en transparant op het internet te plaatsen. Hij gaat daarin heel ver. Iedereen kan in principe de vorderingen en resultaten van elke student volgen, waardoor big brother wel heel voelbaar aanwezig is. Hij heeft een radicaal nieuwe visie op lesgeven: ‘we should be teaching students to solve problems we don’t know using technologies we don’t know’. Studenten opleiden om met constante veranderingen om te gaan dus.

Dirk De Wachter (foto: GF)

Zijn lezing stond in schril contract met die van psychiater **Dirk De Wachter**, de volgende ochtend. Die hekelde de ‘psychiatrisering’ van de tijd, waar ‘heel gelukkig zijn’ als ultiem doel wordt gesteld, terwijl er steeds meer mensen depressief zijn. We zouden beter wat minder gelukkig zijn, vond de spreker.

De school kan voor hem de plaats zijn om opnieuw te verbinden wat steeds meer verbrokken raakt, om een rustpunt en houvast te bieden aan jongeren. Leerkrachten zouden hechtingsfiguren moeten zijn en de woordcultuur in ere moeten herstellen. Filosoferen met kinderen verdient de volle steun om van hen kritische wezens te maken. Het spirituele, het intuïtieve en poëtische, dat wat niet verwoord kan worden toelaten en meegeven, dat zijn blijvende opdrachten voor de school en eventueel remedies tegen vervlakking. Verveling mag er gerust zijn, want ons neurologisch systeem raakt uitgeput van al die prikkels en uit verveling ontstaat creativiteit. We moeten meer leren zwijgen en kinderen leren dat we soms, uit machteloosheid, alleen maar stil kunnen zijn.

Herman Frooninckx (foto: GF)

Na de koffiepauze dankte **Guido Vandevenne** (foto rechts), directeur van de Diocesane Pedagogische Begeleidingsdienst de directeurs voor de fijne manier waarop ze de begeleiders in hun school onthalen en voor de BPT-uren¹ die ze jaarlijks afstaan om daarmee 11 halftijdse begeleiders aan het werk te stellen.

De voorlaatste spreker was oud-directeur **Herman Frooninckx**, met een persoonlijk getuigenis over de noodzakelijke kenmerken van een ‘intercultureel vaardige directeur’. De tips die hij meegaf zijn van goudwaarde voor directeurs en leerkrachten die hun schoolpopulatie hebben zien verkleuren en nog niet goed weten om te gaan met de culturele diversiteit. Waarden en normen zijn in sommige culturen eerder groepsgericht en kunnen al eens botsen met wat wij beleven en willen uitdragen. We zijn ons daar het best van bewust om een verkeerde aanpak van problemen te voorkomen,

¹ BPT staat voor Bijzondere Pedagogische Taken. Elke school kan daar een aantal uren zelf van invullen naar eigen goedgevoelen.

zonder dat we daarbij onze eigenheid mogen opgeven. Dat is een moeilijk groeiproces waar je heel je team in mee moet nemen.

Fons Uytterhoeven (foto rechts), bisschoppelijk afgevaardigde voor het onderwijs, putte voor zijn slotwoord inspiratie uit de referaten. Het katholiek onderwijs moet volgens hem opnieuw de kracht vinden om innovatief te zijn. We moeten ons niet alleen weren tegen de druk die de overheid op ons legt. Ons katholiek onderwijs staat eveneens onder druk van binnen uit. Het Vicariaat onderwijs wil daarop inspelen door de verdere uitbouw van de dienst Pedagogische Begeleiding, de dienst Katholiek Onderwijs en (vanaf september 2013) de nieuwe dienst Identiteit.

De ernst van de referaten werd donderdag afgewisseld met ontspanningsactiviteiten: 's namiddags konden we kiezen tussen fietstochten voor de sportieve of recreatieve genietser of een uitstap naar Brugge. Wie, zoals schrijver dezes, koos voor de recreatieve fietstocht, kon na de doortocht van een actieve (smeltende)sneeuwzone, de polders en het natuurgebied van Blankenberge verkennen en zo uitkomen in Lissewege, het pittoreske witte dorp. De Bruggebezoekers konden deelnemen aan een chocolade-wandeling of een stadswandeling 'met de dood op de hielen', over hoe er vroeger geëxecuteerd werd. In alle scenario's brachten de plaatselijke cafeetjes de nodige troost en verpozing.

Foto boven: recreatieve fietstocht in Lissewege (foto: GF)

Foto midden: Bezoek aan Brugge (foto: Thierry Dierickx)

Foto midden rechts: Café chantant met dans en zang (foto: GF)

Donderdagavond stond er een heus Café Chantant op het programma, waar menige schlager enthousiast werd meegezongen door polyglotte en dansvaardige directeurs.

Kortom, het was andermaal een zeer geslaagd congres.

Terugblik op de anti-leermarkt van 19 februari 2013

Het extra begeleidingscorps ASS² heeft de afgelopen jaren heel wat expertise en kennis opgebouwd in het aanbod voor de jongeren met ASS op hun school. Dit zowel in het buitengewoon basis- als secundair onderwijs.

Er is rond deskundigheidsbevordering van teams gewerkt en er zijn schitterende materialen ter ondersteuning ontwikkeld. De interne begeleiders ASS en hun team, uit alle bisdommen, toonden dat graag op de afgelopen anti-leermarkt.

Op meer dan 60 stands konden de bezoekers ideeën opdoen en ervaringen uitwisselen met de begeleiders van de scholen. Tevens was er de mogelijkheid om korte voorstellingen te volgen van projecten die werden uitgewerkt. Om netwerking te bevorderen

² ASS staat voor AutismeSpectrumStoornissen. Ingezonden artikel en foto's.

kreeg elke bezoeker een programmaboekje met de contactgegevens van alle standhouders. Het was een geslaagde dag! In de voormiddag konden alle interne begeleiders ASS rondwandelen op de beurs en zich verder professionaliseren, in de namiddag stond de deur open voor ieder andere geïnteresseerde. Een 200-tal bezoekers konden genieten van de ongelooflijke rijkdom aan ideeën, materiaal, inspiratiebronnen,...

Het was leerrijk om te zien hoe elke school op haar manier aan de slag was gegaan om ASS meer in de kijker te plaatsen in de eigen school.

Hebt u dit initiatief gemist of wenst u er meer informatie over? Neem gerust contact op met Veerle Verheyden, regionale begeleider voor ASS voor Mechelen-Brussel op veerle.verheyden.mb@kerknet.be of veerle.verheyden@vsko.be

Personalia

Afscheid

Op 1 februari 2013 overleed eerwaarde zuster *Reinhilde, Odile Hendrickx* (foto links), An-nuntiaat van Heverlee, op 84-jarige leeftijd. We denken dankbaar terug aan haar innemende persoonlijkheid als directeur van het Instituut van de Voorzienigheid in Sint-Lambrechts-Woluwe, ruim twintig jaar geleden. Daarna bleef ze zich inzetten voor de plaatselijke pastoraal.

Thérèse Finné, lid van het Diocesaan Comité voor Inrichtende Machten, meldde ons het overlijden van haar schoonmoeder, *Julia Vandervoort* (4 september 1922-18 maart 2013). We bieden Thérèse en haar man onze christelijke deelneming aan.

Blij om nieuw leven

Marina Slegtinck van de Dienst Nascholing bracht ons een blijde mare. Op 27 maart 2013 werd haar derde kleinkind geboren. Hij luistert naar de naam *Daniël Sermeus* en is de zoon van Michiel en Antonia, en het broertje van Maya.

Jubileum

Het *Virgo Sapiens Instituut* in Londerzeel vierde zijn 175-jarig jubileum en zette dat de nodige luister bij door een tentoonstelling en een boek "*Virgo Sapiens, 1837-2012, 175 jaar Onderwijs en Opvoeding van de Ursulinen in Londerzeel en Vlaams-Brabant*". De auteurs zijn oud-leerkrachten: Paul Coeckelbergh, Emiel De Cock, Lydia Metdenancxt en Chris Verlinden. Het boek is te bestellen via de school op

het adres Heldenplein 6, 1840 Londerzeel of per mail: virgoplusboek@gmail.com en kost 25 euro (+ eventuele verzendingskosten van € 7,55 per exemplaar), over te schrijven op rekeningnummer BE44 7340 1898 6545 van Virgo Plus Londerzeel. Proficiat Wijze Maagd en nu op naar de 200 jaar.

tuele verzendingskosten van € 7,55 per exemplaar), over te schrijven op rekeningnummer BE44 7340 1898 6545 van Virgo Plus Londerzeel. Proficiat Wijze Maagd en nu op naar de 200 jaar.

